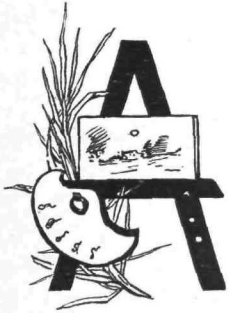

★ Η ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ★

Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΟΥ ΩΡΑΙΟΥ

[*Ἡ «distinction».* — Ἡ τάσις πρὸς τὴν τελειοποίησιν εἶνε παγκόσμιος. — Ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς ἐντόμου μέχρι τοῦ τελειοτάτου ἀνθρώπου. — Πόσον βαθεῖα εἶνε ἡ ὀργανικὴ ἀνάγκη τοῦ ωραίου].

ΑΝΑΓΚΗ ἐπίσης ὀργανικὴ, ἀνάγκη ἐπίσης ἐπιτακτικὴ ὁδὸν καὶ πᾶσα φυσιολογικὴ ἀπαιτησις τῆς ὑπάρξεως εἶνε καὶ ἡ ἐπείγουσα, ἡ βαθεῖα ἐκείνη ἀνάγκη, ἥτις μᾶς ὠθεῖ εἰς τὴν εὐρεσίαν τοῦ ωραίου ἐν τῇ φύσει, τῇ τέχνῃ καὶ τῇ ζωῇ, καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν ἡμῶν τῶν ἰδίων ἐπὶ τὸ ωραιότερον καὶ τὸ μᾶλλον διακεκριμένον καὶ

ἐλκῦον τὴν προδοχὴν τῶν ἄλλων.

Ἡ δὲ ἀνάγκη αὕτη τοῦ ωραίου εἶνε ἐντός μας ἐνδοτικὸς, ἀποτελεῖ ἐν ἠθικὸν μέρος τοῦ ψυχολογικοῦ μας σκελετοῦ, εἶνε ζυμωμένη μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπάρξεως, μὲ τὴν ὠθοῦσαν δύναμιν τῆς ἐξελιξεως, ὑπῆρξε τρόπον τινα πρὸς τῆς μορφῆς, ἣν ὠθεῖ πρὸς τὴν τελειοποίησιν. Ὑπάρχει, λέγει ὁ Bray ἐν τῇ φύσει, κατόπιν βαθμοῦ τινος ὀργανώσεως μία τάσις ἀτόμου πρὸς τὴν *διάκρισιν* (distinction). Ἡ δὲ τάσις αὕτη πρὸς τὴν τελειοποίησιν, ἐκδηλουμένη ὡς ἀνάγκη βελτιώσεως, εἶνε μορφὴ τῆς προόδου καὶ τῆς ἐξελιξεως τῆς φύσεως πρὸς τὸ ωραιότερον καὶ τελειότερον, συνεπὼς εἶνε ἀνάγκη μηχανικὴ, ἐνδοτικὸς, ἀσυνειδήτος καὶ μοιραία, καὶ συνδέεται πρὸς τὴν ὑψίστην λειτουργίαν τοῦ ἀτόμου· τὴν συντήρησιν τοῦ εἶδους.

Εἰς τὴν ἐμφυτον ταύτην τάσιν τῆς ζωῆς πρὸς τὴν τελειοποίησιν, βλέπομεν τὰς ωραιότερας καὶ γονιμώτερας ἐκδηλώσεις καὶ λάμψεις τοῦ φυσικοῦ κάλλους πρὸς τὴν διαίωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀθανασίαν.

Ἡ γόνιμος, ἀλλ' ἀόρατος καὶ ἀσυνειδήτος αὕτη ὁρμὴ πρὸς τὴν τελειοποίησιν, τὴν διάκρισιν καὶ τὴν καλλονὴν, διαλαμβάνει παγκόσμιος εἰς τὰ ὑψηλὰ φαινόμενα τῆς ἐρωτικῆς ζωῆς, ἀπὸ τοῦ ἀτελεστάτου μέχρι τοῦ τελειοτάτου τῶν ζῴων.

Αἱ τροποποιήσεις καὶ μεταβολαὶ αἷς ὑψίστανται τὰ ἔντομα, τὰ κολεόπτερα καὶ ἄλλα διάφορα ζῴα, ἀλλάσσοντα τὸ πτέρωμα, τὸ χροῖμα, τὸ δέγμα αὐτῶν ἐπὶ τὸ λαμπρότερον καὶ ζωνρότερον κατὰ τὰς ωραίας ἐποχὰς τῶν ἐρώτων αὐτῶν, ὠθοῦνται πρὸς τὰς βελτιώσεις ταύτας ὑπὸ *ἀνάγκης* τινος βεβαίως πρὸς τὸ ωραῖον, ἀσυνειδήτου καὶ ὀργανικῆς, διότι τὰ ζῴα ἐκεῖνα ἐγκλείουν ἐντός των τὸ μᾶλλον τοῦ εἶδους των, τὸ ὁποῖον πρόκειται ν' ἀναγεννηθῇ καὶ εἶνε *ἀνάγκη* νὰ διαπλάσθῃ ωραιότερον καὶ τελειότερον.

Ἀνερχόμενοι τὴν κλίμακα τῆς ζωϊκῆς ἐξελιξεως, τὴν αὐτὴν τάσιν τῆς ζωῆς βλέπομεν πρὸς τὴν τελειοποίησιν, ὑπὸ συνθήκας ὅμως πολὺ ὑψηλότερας καὶ τελειότερας. Ἡ χάρις καὶ ἡ κομψότης τῶν ἐρωτικῶν παιγνίων καὶ θηπειῶν τῶν ἀνωτέρων ζῴων, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται τὸ εἶδος νὰ ὑψωθῇ εἰς ἐπίπεδον ἐξακολου-

Γ. ΜΠΟΝΑΝΟΣ. Ἀνάγλυφον μνημείου Ἰακωβάτων

θίσεως τῆς ζωῆς ὑψηλότερον, ἢ ἀναζητήσις τοῦ ωραίου καὶ ἰσχυροῦ καὶ κομψοῦ ζῴου διὰ τὴν ὑπερτάτην ταύτην λειτουργίαν, δὲν εἶνε σαφῆς ἐκδηλώσις τῆς ἐνδομύχου τάσεως, τῆς ὀργανικῆς ἀνάγκης τοῦ ωραίου, τῆς ἀναποδράστου φυσικῆς ὁρμῆς πρὸς τὸ τελειότερον καὶ ωραιότερον;

Ἐλθόμεν ἤδη εἰς τὸ ωραιότερον καὶ τελειότερον ἀριστούργημα τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐξετάσωμεν τὴν ἐν αὐτῷ ἀνάγκην τοῦ ωραίου, τὴν ἐν αὐτῷ ἐκδήλωσιν τῆς παγκόσμιου φυσικῆς τάσεως πρὸς τὴν τελειοποίησιν, διὰ τῆς προόδου καὶ τῆς ἐξελιξεως. Τί θέλομεν παρατηρήσει; Οὐδὲν κατ' οὐσίαν νεώτερον. Ὁ νέος καὶ ἡ νεάνις, μόλις ἢ ἐντός των ἐνδύμυχος καὶ ἀσυνειδήτος τάσις τῆς *θελοῦσης* νὰ διαιωισθῇ ζωῆς πρὸς τὸ τελειότερον, ἀρχίσῃ νὰ ἐκδηλοῦται, γενικὴ ἀναστάσις διαταράσσει τὸν ἐφηβὸν ὀργανισμόν. Τότε, ἐκτός των ἄλλων μεταβολῶν μοιραίως ἢ ἀνάπτεις στρέφεται πρὸς τὸ λεπτότερον, τὰ αἰσθήματα γίνονται ρευρώδη καὶ λεπτότερα, ἐκφραζόμενα διὰ στί-

ΤΥΧΑΙ ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1838—1842

[Ἐκ τῆς ἀνεκδότου «Ἱστορίας τοῦ Νεοελληνικοῦ Θεάτρου»]

χων, ἤχων, εἰκόνων κλπ., αἱ σκέψεις κομψότεραι, ἢ φωνῆ, αἱ ἀμφιέσεις, μᾶλλον ἐπιμελημέναί καὶ ὠραίνονται, ἢ δ' ἀνάγκη τῆς λεπτότητος, τῆς αἰσθηματικῆς χάριτος, τοῦ κάλλους καὶ τῆς διακρίσεως, ἐκδηλοῦται ζωηρά, συγκλονιστικῆ, δυναμένη μάλιστα νὰ διαταράξῃ ἀρκετὰ ἐπικινδύνως τοὺς μὴ ἀντέχοντας πολὺ νευροπαθεῖς ὀργανισμοὺς.

Τότε ἐπιζητεῖται τὸ ὠραῖον καὶ ἕκαστος καὶ ἕκαστη προσπαθεῖ νὰ γείνη ἡ τελειότερα ἐνσάρκωσις αὐτοῦ. Τότε ὀργανικῶς ἔλκονται ἰσχυρῶς τὰ ὠραῖα, ἢ τὰ χημικῶς συγγενῆ κατὰ τὸν Γκαίτε, ἅτινα δι' ἀμοιβαίων συμπληρώσεων, δύνανται νὰ δημιουργήσουν ὀργανισμὸν ὠραιότερον καὶ τελειότερον.

Ἐάν τοῦτο βεβαιωθῇ εἰς δύο τέκνα τῆς νεότητος, ἐάν βεβαιωθῇ ὅτι διὰ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν, ὠραιότερόν τι καὶ τελειότερον θέλει παραχθῆ, τότε ἀκράτητος ἐκρήγνυται ὁ ἔρωσ μεταξὺ αὐτῶν, διευθυνόμενος ὑπὸ τοῦ ἀσυνειδήτου ἐνστικτοῦ, ὑπὸ τῆς ἐνδομύχου τάσεως πρὸς τὸ τελειότερον, ὑπὸ τῆς ὀργανικῆς ἀνάγκης τοῦ ὠραίου

Ἰδοὺ τίς ἀνάγκη μᾶς ὠθεῖ πρὸς τὸ ὠραῖον τῶν ζωῶν, τόσον ἀπαραιτήτως εἶνε ἡ ἀνάγκη τῆς ζωῆς, ἥτις θέλει ν' ἀναπαραχθῇ ὠραιότερα καὶ τελειότερα. εἶνε ἀνάγκη κραταιὰ καὶ ἰσχυροτέρα πάσης ἄλλης φυσιολογικῆς ἢ πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνάγκης, εἶνε τὸ «πνεῦμα τοῦ γένους» τὸ ὁποῖον μᾶς ἠλεκτρίζει καὶ μᾶς συγκρατεῖ εἰς ἓν ὅλον, εἶνε τὸ πνεῦμα τῆς ἐξελίξεως, ἥτις ὠθεῖ τὴν ζωάν καὶ εὐμορφὸν ἕλην πρὸς τὴν τελειοποίησιν καὶ τὴν ἀθανασίαν. Ἰδοὺ ποῖα εἶνε ἡ ἀνάγκη τοῦ ὠραίου, τῆς ὁποίας ἡ καλλιτεχνία, ἡ ποίησις, ἡ μουσικὴ κλπ. δὲν εἶνε ἐπιη ἀπλούσταται αὐτῆς ἐκδηλώσεις.

Σ. ΣΩΓΡΑΦΙΔΗΣ

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Βαρκαρόλα τονισθειδα ὑπὸ τοῦ κ. Δελμπουόνο.

*Μ' ἐλαφρῆνὰ βαρκοῦλα, μόνος ἀρμενίζω
Θάλασσαν μεγάλην καὶ φαρδὴνὰ περὶ
Καὶ γιὰ συντροφιὰ μου πάντα ἀντικρῆζω,
Τὸ τρελλὸ τὸ κῆμα καὶ τὸν οὐρανὸ.
Με καύμονος καὶ πόνονος τὴν καρδιὰ γεμάτη
Ἐἴλλα μέρη τρέχω, ἔρημο πονεῖ,
Φεύγω περὶ τὸ γέμμα. φεύγω τὴν ἀπάτη,
Ἡ ἀλήθεια πέρα σὰν νὰ μὲ καλεῖ.*

*Με θυμὸ τ' ἀγέρι ἐξαφρα σφυρίζει
Κι' ὁ βορρῆας σηκόει κῆματα βονρὰ
Τὸ τιμόνι χάνω, τὸ παρὶ μου σχίζει,
Καὶ στερνὰ δὲν βλέπω γύρω πονθερά.
Μιὰ ἴψηλὰ ἔς τὰ νέρη μὲ πετὰ τὸ κῆμα
Μιὰ ἔς τὰ βάθη κάτω τ' ἀπατα μὲ κλεῖ.
Τὴ χαρὰ! Σὲ λίγο θαῦρω κεῖ καὶ μνημα,
Θαῦρω τὴν ἀλήθεια. Νὰ τὴν, μὲ καλεῖ...*

Δ. ΓΙΓΑΝΤΕΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ εἰσέτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1838 ἐντὸς «τετραπλεύρου σανιδώματος, προχέειρος συμπεπηγμένου καὶ στέγην ἔχοντος τὸν ἀττικὸν οὐρανόν» (1) τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις συσταθὲν ἑλληνικὸν θέατρον, τὸ καὶ «προσωρινὸν θέατρον», κληθὲν διὰ τὴν ἑλ-

λειψιν πάσης ἄλλης ἐπισήμου προστάσιος, ὅτε τὸν Μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Ἰωσήφ Καμηλιέρης δι' αἰτήσεώς του πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἐζήτησεν ὅπως παραχωρηθῇ αὐτῷ δωρεὰν οἰκόπεδον πρὸς ἀνεγερσιν χειμερινοῦ θεάτρου, ἀνταξίου τῆς Πρωτευούσης.

Ἡ κυβέρνησις, μελετήσασα τοὺς ὅρους τοῦ ἐργολάβου καὶ εὐροῦσα αὐτοὺς συμφέροντας, παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδοθέντος τὴν 19 Μαΐου 1838, γήπεδον δωρεὰν καὶ εἰς ἰδιοκτησίαν του ἐκ τριῶν χιλιάδων διακοσίων τριάκοντα ἐπτὰ τετραγωνικῶν πήχων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἡρώδου καὶ κατὰ τὴν θέσιν Γεράνι.

Ἐπὶ τοῦ παραχωρηθέντος γηπέδου ὁ ἐργολάβος ὑπεχρεοῦτο ν' ἀνεγείρῃ ἰδίᾳ αὐτοῦ δαπάνῃ, ἐντὸς ἑξ μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδόσεως τοῦ Β. Διατάγματος, λιθόκτιστον θέατρον κατὰ σχέδιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐδίδοτο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐκτὸς τοῦ γηπέδου παρεχωρήθη εἰς τὸν ἐργολάβον καὶ πενταετὴς προνόμιον δυνάμει τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο εἰς πάντα ἄλλον ν' ἀνεγείρῃ ἐν Ἀθήναις θέατρον καθὼς ἐπίσης καὶ νὰ παριστάνῃ ἐπὶ θεατρικῆς σκηνῆς «μουσικὰ μελοδραμάτια (operas) τραγωδίας, κωμωδίας καὶ κάθε ἄλλου εἶδους ποιήματα, εἴτε διὰ στίχων εἴτε εἰς τὸ πεζόν, καθὼς καὶ τὸ νὰ δώσῃ μουσικὰς συμφωνίας (concerts) ἐπὶ πληρωμῇ εἰσόδου, ἐκτὸς μόνον ἐάν ἤθελε προηγουμένως συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ θεάτρου, τοῦ λαβόντος τὸ προνόμιον».

Οἱ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντες τότε ξένοι καὶ ὑποστηρίζοντες τὸν ὑπὲρ οὗ τὸ προνόμιον ἀλλοδαπὸν ἐργολάβον, θέλοντες νὰ κολάσωσι τὴν προσγενομένην ταύτην ἀδικίαν εἰς τὸ ὑπάρχον τότε

(1) Ὁ Θεατῆς, σύγγραμμα ἠθικῶν, οἰκονομικῶν, φιλολογικῶν καὶ θεσμοθετικῶν. Ἀριθ. 1. 25 Ὀκτωβρ. 1836, σελ. 23.